

Startdocument Planontwikkeling

Schalkwijker Buitenwaard

Kleiwinning als drager voor natuurontwikkeling

Startdocument Planontwikkeling

Schalkwijker Buitenwaard

Kleiwinning als drager voor natuurontwikkeling

Tevens Notitie Reikwijdte en Detailniveau milieueffectenonderzoek

September 2018

Colofon

Dit is een project van Staatsbosbeheer en K3Delta.

Contactpersoon Staatsbosbeheer

Mw. U. Tork

Contactpersoon K3Delta

Dhr. I. Reerink

Auteur startdocument

Jildert Hijlkema

Versiedatum 17 september 2018

Status Definitief

Inhoudsopgave

1	Planontwikkeling Schalkwijker Buitenwaard	3
1.1	Het initiatief	3
1.2	Het plangebied	3
1.3	Doel van het startdocument	4
1.4	Waarom is m.e.r. nodig?	5
1.5	Leeswijzer	6
2.	Het voorlopig ontwerp en de varianten	7
2.1	Verworven kennis en inzichten	7
2.2	Uitgangspunten ontwerp	8
2.3	De hoofdlijnen van het voorlopig ontwerp	10
2.5	De te onderzoeken varianten	11
3	Te verrichten onderzoeken	15
3.1	Overzicht belangrijkste onderzoeksvragen	15
3.2	Natuur	17
3.3	Historische waarden	18
3.4	Dijkstabiliteit en veiligheid	19
3.5	Rivierkunde	20
3.6	Grondwaterstanden	21
3.7	Bodemkwaliteit	21
3.8	Hinder en veiligheid tijdens de uitvoering	21
4	Hoe gaan we verder?	23
4.1	Omgevingscommunicatie	23
4.2	Overzicht te nemen planstappen	23
4.3	Planologische procedure	25
4.4	Gecoördineerde procedure	25
4.5	Te raadplegen instanties	25
4.6	Planning	27
Bijlagen		28
Bijlage 1	Plangebied	29
Bijlage 2	Voorlopig ontwerp	30
Bijlage 3	Alternatief ontwerp	31
Bijlage 4	Onderzoek stikstofdepositie	32
Bijlage 5	Communicatie en burgerparticipatie	34

1 Planontwikkeling Schalkwijker Buitenwaard

1.1 Het initiatief

Staatsbosbeheer en K3Delta hebben gezamenlijk het initiatief genomen voor natuurontwikkeling in de Schalkwijker Buitenwaard, ook wel bekend als de Buitenwaard. De aan het plangebied grenzende rivier, de Lek, is sinds 1970 een gestuwde rivier. Door de relatief hoge ligging van het plangebied in combinatie met het gestuwde karakter van de Lek zijn riviergebonden processen slechts minimaal aanwezig. Het plan bestaat dan ook uit het verlagen van de uiterwaard en het graven van een nevengeul waardoor riviergebonden processen (stroming, erosie en sedimentatie) weer kunnen plaatsvinden en zich natuur kan ontwikkelen. Deze ontwikkeling is mogelijk te combineren met doelstellingen voor hoogwaterveiligheid en (extensieve) recreatie. Daarnaast kan mogelijk ook invulling worden gegeven aan de doelstellingen vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW).

In principe wordt het aanwezige kleipakket zoveel mogelijk vlakdekkend afgegraven, uitgezonderd de delen van het gebied die deel uitmaken van de beschermingszones van de primaire waterkering. In deze zones wordt niet gegraven. Langs de geul is ruimte voor moerasontwikkeling en met het ontwerp wordt tevens ingezet op de ontwikkeling van (droog) stroomdalgrasland en zachthoutooibos.

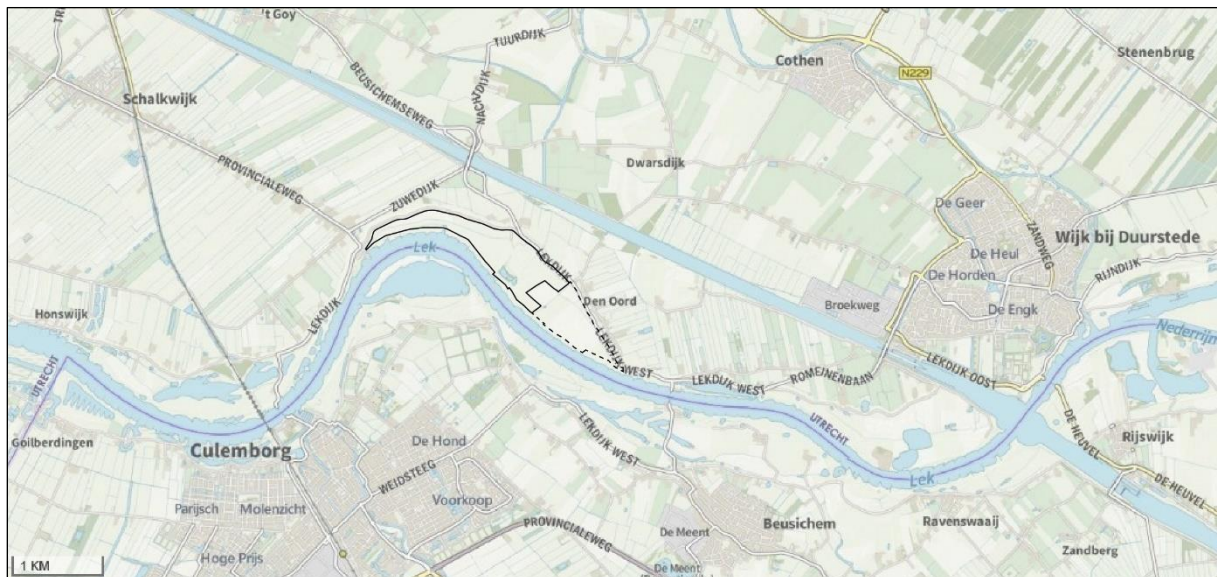
K3Delta trekt mede namens Staatsbosbeheer, de gehele uitwerking en uitvoering van het voorgenomen plan. Dit omvat de planvorming, de benodigde onderzoeken, milieueffectrapportage (MER), de vergunningsaanvragen en het omgevingsmanagement en communicatie.

1.2 Het plangebied

Het plangebied omvat de percelen van Staatsbosbeheer in het (noord)westelijke deel van de Schalkwijker Buitenwaard, gelegen in de uiterwaarden aan de rechteroever van de Lek tussen rivierkilometer (934.260) 935.360 en 937.550. In het westen van het plangebied worden de percelen van Staatsbosbeheer doorkruist door een watergang van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Het plangebied heeft inclusief bestaande natuur een oppervlakte van bijna 74 ha. Het te verwachten af te graven oppervlak beslaat ongeveer 45 ha. Zie Figuur 1 voor een overzicht van het plangebied. Ter verduidelijking is een gedetailleerde overzichtskaart als bijlage toegevoegd (zie Bijlage 1). Bij een integrale ontwikkeling van de uiterwaard kan de grootte van het plangebied oplopen tot ruim 118 ha. Deze integrale ontwikkeling wordt als alternatief eveneens in de planstudie (MER en onderzoeken) meegenomen. Het plangebied is te omschrijven als een open uiterwaard, bestaande uit extensieve graslanden. De oostelijke helft van de Buitenwaard heeft een intensiever karakter (akkerland, mais). De uiterwaard wordt door een zomerkade gescheiden van de rivier.

Het plangebied bevindt zich binnen het traject van de Lekdijk, waarvoor een veiligheidsopgave geldt. Onder de noemer 'Sterke Lekdijk' werkt Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) aan het versterken van de dijk tussen Amerongen en Schoonhoven. Dit is nodig om te voldoen aan de nieuwe veiligheidsnormen die sinds 2017 in werking zijn getreden. Deze normen zijn vastgesteld door het

Rijk (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat). Om geen hinder en/of overlap tussen beide projecten te ondervinden, wordt het onderhavige project goed afgestemd met het waterschap.

Figuur 1: De ligging van het plangebied is met een zwarte lijn weergegeven. Als alternatief voor het plan wordt een integrale ontwikkeling van de Buitenwaard beschouwd. In de planstudie en de onderzoeken wordt daarom ook de oostelijk helft van de uiterwaard meegenomen (zie zwarte stippellijn).

1.3 Doel van het startdocument

Staatsbosbeheer en K3Delta willen de planontwikkeling (en te zijner tijd de uitvoering) in goed overleg mét omwonenden, maatschappelijke vertegenwoordigers en bevoegde gezagen uitvoeren. Dit startdocument is dan ook bedoeld als een uitnodiging aan u om binnen de vigerende beleidskaders met ons mee te denken, uw ideeën aan te dragen of uw zorgen te uiten. Reacties vanuit de omgeving worden zeer gewaardeerd en door ons geïnventariseerd of ze passen binnen het vigerende beleid, waaraan wij ons dienen te houden. Indien blijkt dat de aangedragen ideeën kansrijk en breed gedragen zijn, worden ze meegenomen in de afweging voor het definitief ontwerp.

Dit document is de aftrap van de ontwerp- en onderzoeksfase van het project én dient tevens als Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) in het m.e.r.-traject (zie § 1.4). Het doel is om in deze fase een ontwerp te maken dat:

- een groot oppervlak robuuste, gevarieerde en beheerbare riviernatuur weet te realiseren dat voldoet aan de wensen van Staatsbosbeheer;
- beheerbare natuur weet te realiseren, die verankerd is in de vegetatielegger van Rijkswaterstaat of ruimte biedt aan vegetatieve knelpunten binnen het eigendom van Staatsbosbeheer op andere locaties langs de riviertak;
- past bij de doelen van het Nationaal Natuurnetwerk (NNN, vastgelegd in het Natuurbeheerplan Utrecht) en de (interne) visie op de natuur langs de Utrechtse Nederrijn-Lek die Staatsbosbeheer in 2017 hebben opgesteld;
- aansluit op de specifieke kenmerken van de Lek, oftewel bij 'het dna van de rivier' (zie tekstkader 'Smart Rivers');
- financieel-technisch uitvoerbaar is (kwaliteit en hoeveelheid afvoerbaar grondstoffen);

- gewaardeerd wordt door de omgeving (woonomgeving, recreatie);
- mogelijk een bijdrage levert aan de hoogwaterveiligheid;
- vergunbaar is binnen alle (strikte) eisen aan veiligheid vanuit wet- en regelgeving; zo geeft Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden aan dat het plan geen toename van het risico op piping mag veroorzaken;
- zo min mogelijk hinder veroorzaakt en zo min mogelijk andere negatieve effecten heeft.

In de ontwerp- en onderzoeksfase onderzoeken wij hoe wij deze meerwaarde kunnen realiseren, waarbij wij negatieve effecten weten te vermijden (dan wel maximaal te beperken c.q. te mitigeren). Aan het eind van de ontwerp- en onderzoeksfase worden de resultaten vastgelegd in een milieueffectrapport (MER). Uit het MER volgt het voorkeursalternatief, dat de basis vormt voor het definitief ontwerp (DO). Het DO vormt vervolgens de basis voor de vergunningsaanvragen.

Smart Rivers

Smart Rivers is een kennisplatform van organisaties (ministerie EZ, natuurorganisaties, onderzoeksorganisaties) bijgestaan door een groep vakmensen, beleidsmakers en deskundigen (publiek, non-profit en bedrijfsleven). Smart Rivers concludeert dat rivierverruimingsprojecten het meest succesvol zijn als zij aansluiten op de unieke eigenschappen van dat specifieke riviertraject, 'het dna van de rivier'. De principes van Smart Rivers komen voort uit de kennis en ervaring met 20 jaar rivierenprojecten. Het kennisplatform komt voor gebieden langs de Lek tot de volgende inrichtingsprincipes:

1) Eenzijdig aangetakte of niet aangetakte hoogwatergeulen.

Richtinggevende breedte van een hoogwatergeul langs de Lek is 15-50 m, diepte max. 1,5 m.

2) Rivierkwelgeulen en moerassen.

In niet aangetakte moerasjes en geulen achter kaden en oeverwallen kan, dankzij het permanent hoge rivierpeil, rivierkwel uittreden. Dit gegeven maakt de ontwikkeling van rivierkwelmoerassen of –geulen met rijke watervegetaties kansrijk. Een kwelgeul wordt afgegraven tot op de zandondergrond en watert via een overlooptdrempe, sluisje of duiker heel geleidelijk benedenstrooms op de rivier af. Breedte kwelgeul 10-25 m, diepte max. 1 m. Volgens hetzelfde principe is de ontwikkeling van riet- en zeggenmoerassen mogelijk. Maatregel: ontgraven maaiveld tot ca 0,5-1 m beneden stuwpeil, zo mogelijk tot op de zandondergrond.

1.4 Waarom een m.e.r.?

Voor dit project is het noodzakelijk dat wij een milieueffectrapportage opstellen (zie tekstkader Milieueffectrapportage verplicht). Dit startdocument is tevens de zogenaamde "Notitie Reikwijdte en Detailniveau" en wordt als zodanig ook (formeel) ter inzage gelegd. Het MER willen wij gebruiken voor besluitvorming en de dialoog daarover met belanghebbende partijen. Daaruit volgt de keuze voor een voorkeursalternatief, hetgeen is uit te werken in een definitief ontwerp en diverse vergunningsaanvragen (zie ook § 1.3).

Milieueffectrapportage verplicht

Het voorgenomen plan is “m.e.r.-plichtig”, omdat meer dan 25 hectare ontgravingen zijn voorzien (categorie C 16.1 van het Besluit milieueffectenrapportage). Het totale oppervlak (mogelijk) te ontgronden uiterwaard langs de Lek beslaat om en nabij de 45 hectare en overstijgt daarmee de drempelwaarde van 25 hectare dus ruimschoots. Bij een integrale ontwikkeling van de uiterwaard kan de grootte van het plangebied oplopen tot ruim 118 ha, met een ontgravingscontour van ruim 80 ha.

Hierdoor ontstaat de plicht om het besluit voor de ontgrondingsvergunning (artikel 3 van de Ontgrondingenwet) te baseren op een milieueffectrapportage met een grondige analyse van de milieueffecten.

Het plangebied heeft in het vigerende bestemmingsplan “Eiland van Schalkwijk” (vastgesteld op 23-05-2017) de enkelbestemming “Natuur”. Tevens zijn de dubbelbestemmingen “Waarde - Landschap 5” en “Waterstaat - Stroomvoerend rivierbed” op het gebied van toepassing. De beoogde natuurontwikkeling past in het vigerende bestemmingsplan van de gemeente Houten. Een bestemmingsplanwijziging is derhalve niet aan de orde. Op grond van het bestemmingsplan is het aanlegstelsel (Wabo) wel van toepassing. In het MER wordt een integrale ontwikkeling van de Buitenwaard als alternatief beschouwd. Bij een integrale gebiedsontwikkeling is voor het deel dat in de gemeente Wijk bij Duurstede ligt een bestemmingsplanwijziging nodig. Een deel van de gronden heeft hier namelijk een agrarische bestemming.

1.5 Leeswijzer

In dit startdocument presenteren wij een eerste voorlopige ontwerp en de varianten die wij willen verkennen (Hoofdstuk 2). Ook bespreken wij de stappen die wij al doorlopen hebben evenals de genomen uitgangspunten. In Hoofdstuk 3 beschrijven wij welke effecten wij verwachten op de omgeving en welke onderzoeken nodig zijn voor het verkrijgen van de benodigde vergunningen. Het document sluit af met de procedures van het MER en de vergunningsaanvragen die wij nog gaan doorlopen, de te raadplegen instanties en een kort overzicht van de planning (Hoofdstuk 4).

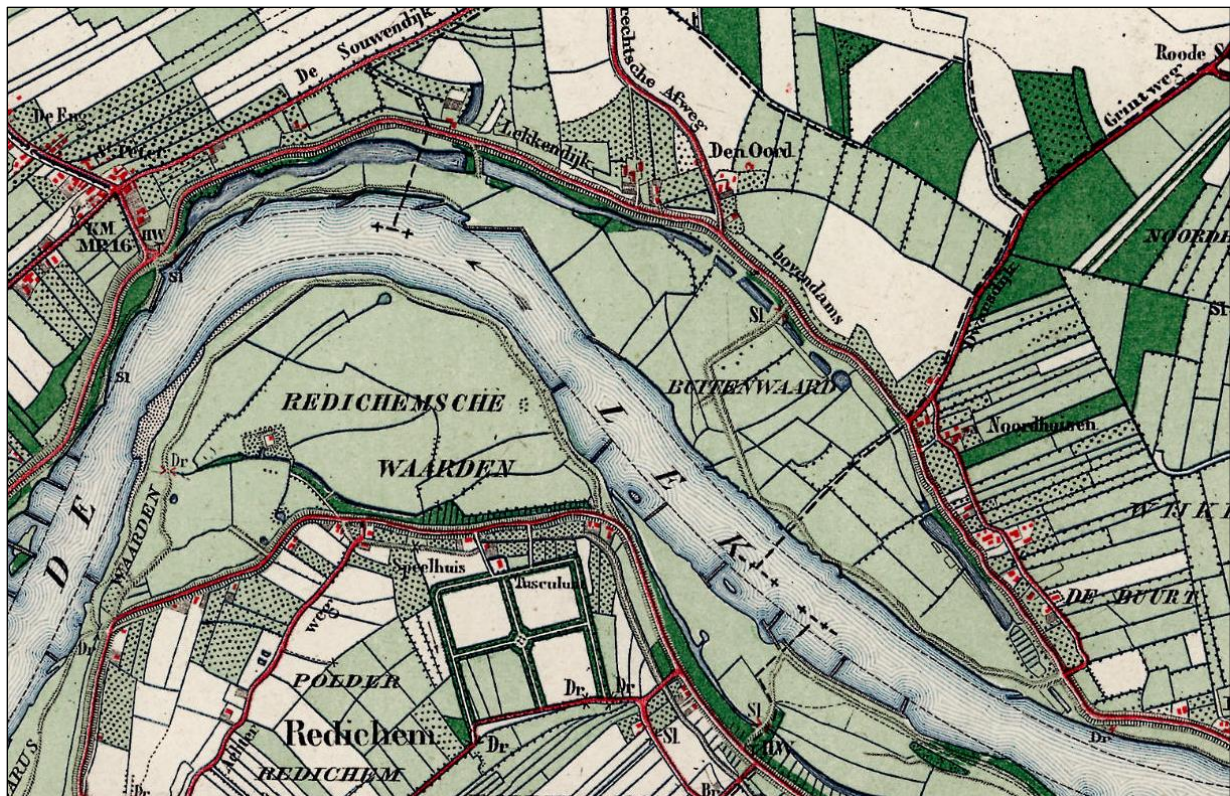
2. Het voorlopig ontwerp en de varianten

2.1 Verworven kennis en inzichten

Het voorlopig ontwerp (Figuur 4) is het resultaat van diverse verkennende gesprekken, schetsstudies en gebiedsanalyses die reeds sinds omstreeks 2014 zijn uitgevoerd naar de potentie voor natuurontwikkeling, de eigendomssituatie, de bodemopbouw en de (globale) rivierkundige effecten.

Een selectie uit de tot nu toe verworven inzichten en kennis is hieronder opgesomd:

- De uiterwaard is in de loop van de tijd hoog opgeslibd en overstroomt in de huidige situatie nog maar zelden. Bovendien is de Lek tot aan Hagestein gestuwd. Het gebied loopt onder vanaf een waterstand op de Lek van ongeveer 5,1 m +NAP. In die situatie stroomt de huidige zomerkade over. Gerekend vanaf 1980 overstroomt de uiterwaard gemiddeld < 10 dagen per jaar. Vanaf 2014 tot heden heeft de uiterwaard zelfs helemaal niet onder water gestaan (Bron: Rijkswaterstaat Waterinfo, referentiepunt: Culemborg brug).
- De huidige situatie van het plangebied bestaat uit overwegend extensief beweide hooilanden (beemdgras-raaigras) met agrarisch nevengebruik. Eigenaar Staatsbosbeheer verpacht haar percelen onder natuurgerichte voorwaarden aan lokale agrariërs.
- De natuur van de uiterwaard is nu nog vooral die van een graslandpolder: de invloed van de rivier komt alleen aan de rivierzijde duidelijk tot uiting. Op de deels zandige oeverzone langs de Lek zijn lokaal (droge) stroomdalvegetaties met soorten als kattendoorn en kruisbladwalstro aanwezig. In het oostelijke deel is glanshaverhooiland aanwezig. Door de openheid is de uiterwaard nog enigszins interessant als broedgebied voor weidevogels (o.a. graspieper, scholekster en veldleeuwerik).
- Nagenoeg het hele plangebied is eigendom van Staatsbosbeheer. Een smalle watergang is eigendom van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. De gronden hebben de bestemming 'Natuur' (bestemmingsplan 'Eiland van Schalkwijk', gemeente Houten).
- Voor een (eventuele) integrale ontwikkeling van de Buitenwaard zijn gronden (of medewerking) van derden nodig. Op enkele percelen in het oosten van de uiterwaard rust een agrarische bestemming (bestemmingsplan 'Buitengebied 2015', gemeente Wijk bij Duurstede).
- Uit boorgegevens blijkt dat de kleilaag in de uiterwaarden sterk in dikte varieert van 1 tot 1,9 meter (uiterste waarden 0,5 m en 2,2 m) dik. De huidige maaiveldhoogte varieert sterk met peilen van 2,7 m +NAP tot 6,2 m +NAP. De zandondergrond ligt daarmee deels boven en deels onder het stuwpeil van de Lek bij Hagestein (= 3,0 m +NAP).
- De open uiterwaard wordt van de rivier gescheiden door een zomerkade. De zomerkade heeft een hoogte van circa 5,1 m +NAP.
- De klei in het plangebied is, met uitzondering van de toplaag, geschikt voor de keramische industrie. Het totaal beschikbare volume dekt de afzetmogelijkheden binnen de keramische industrie voor meerdere jaren (circa 7-10 jaar).

Figuur 2: De situatie van het plangebied in 1887. Langs de Lekdijk (toen nog Lekkendijk) is een duidelijke geul zichtbaar (www.topotijdreis.nl).

2.2 Uitgangspunten ontwerp

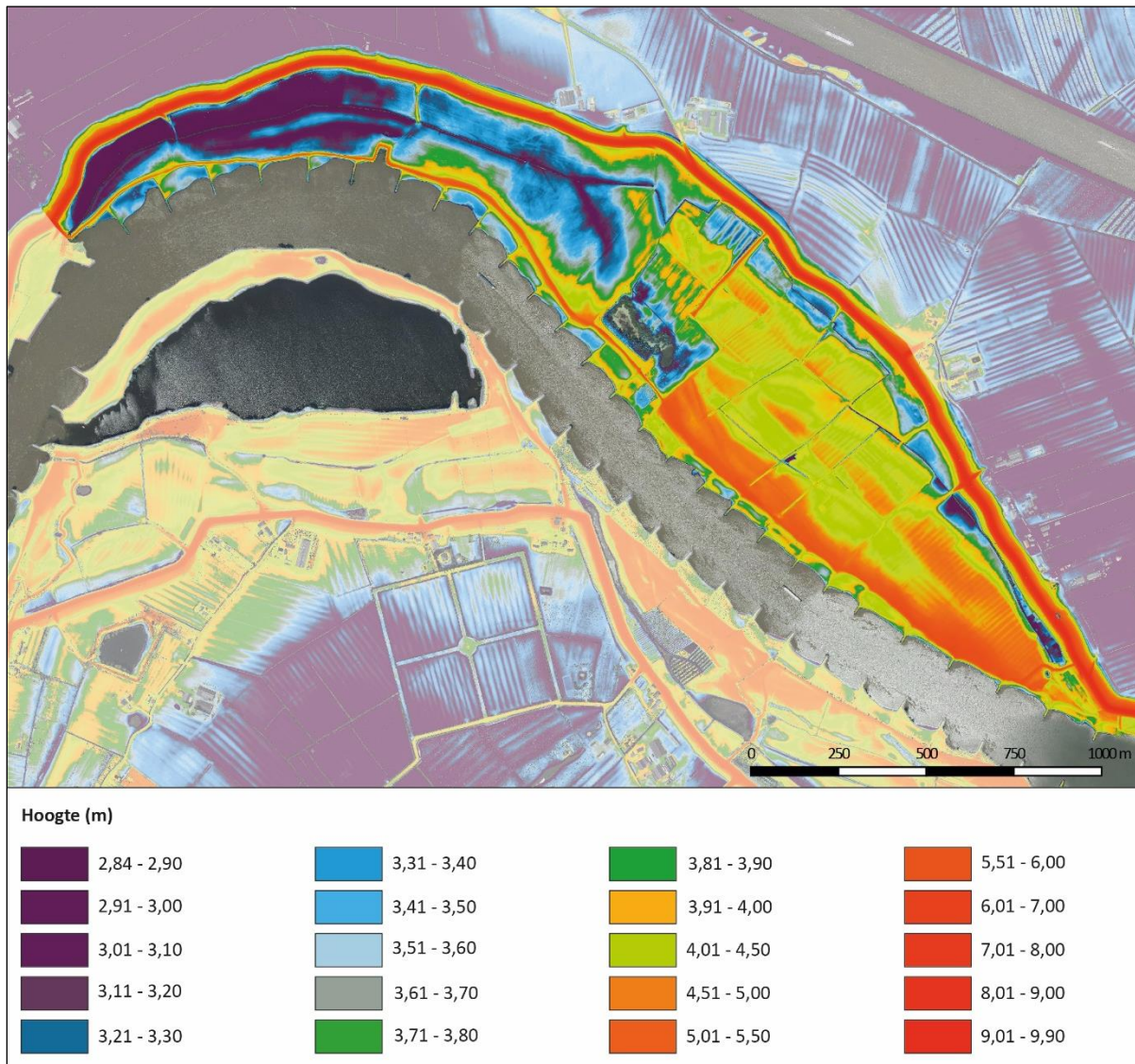
Op basis van de gebiedsverkenningen en onderlinge afspraken zijn door de initiatiefnemers een aantal uitgangspunten voor het project benoemd. Deze uitgangspunten bepalen de reikwijdte van het project en de zoekruimte van de varianten en opties (wat valt wel en wat valt niet binnen het project). De scope van het uit te voeren onderzoek hangt hier nauw mee samen.

Het voorlopig ontwerp en het nog te ontwikkelen definitieve ontwerp moeten aansluiten op deze uitgangspunten:

- Primair doel is het realiseren van een aaneengesloten, gevarieerd en riviergebonden natuurgebied. Een gebied waarvan de ontwikkeling in belangrijke mate wordt gestuurd door de rivier, die daartoe vrij toegang heeft tot de uiterwaard. Doordat de uiterwaard in de loop der jaren hoog is opgeslibd, het gestuwde karakter van de Lek en de aanwezige zomerkade, is dit in de huidige situatie niet het geval.
- Vanuit het perspectief van natuurontwikkeling is het wenselijk de kleilaag tot op de zandondergrond af te graven. Dit levert de optimale uitgangssituatie voor natuurontwikkeling op en biedt daarmee de beste kansen voor de vestiging van riviergebonden soorten. Door het reliëfvolgend afgraven van de kleilaag wordt tevens de gebiedseigen opbouw van het gebied blootgelegd.
- Door de aanleg van een nevengeul ontstaat een verbinding met de Lek. De situering van de geul wijkt ietwat af van de historische ligging (zie Figuur 2). Dit heeft met name te maken met de beschermingszone van de Lekdijk, waardoor de oorspronkelijke situering van de geul als nieuwe geul niet haalbaar is. De geul moet dan ook vooral worden beschouwd als een 'speelse knipoog' naar

het verleden, maar kan ook de ecologische functie van de historische geul (bijv. voor riviervissen) weer gaan vervullen.

- Met de aanleg van een eenzijdig (benedenstrooms) aangetakte nevengeul met natuurvriendelijke oevers kan het project mogelijk een bijdrage leveren aan de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water (KRW).
- Met de natuurontwikkeling wordt invulling gegeven aan de ambities voor het Nationaal Natuurnetwerk. In het Natuurbeheerplan van de provincie Utrecht staan voor het plangebied de volgende ambities omschreven: vochtig hooiland, droge schraalgraslanden, glanshaverhooiland, moeras, kruiden- en faunarijk grasland, kruiden- en faunarijke akker, rivier- en beekbegeleidend bos.
- Het plangebied omvat de uiterwaarden van de Lek van rivierkilometer (934.260) 935.360R tot 937.550R; dit is de westelijke helft van de Schalkwijker Buitenwaard. Het plan beperkt zich voortsnog tot eigendommen van Staatsbosbeheer. Voor de aansluiting van het natuurgebied op de Lek is een doorsteek op gronden van De Staat (Infrastructuur en Waterstaat) nodig. Het zomerbed, de dijk en het binnendijkse gebied zijn géén onderdeel van het plangebied. In de planstudie wordt tevens een alternatief met een integrale ontwikkeling van de uiterwaard beschouwd.
- Bij de herinrichting moet voldoende aandacht zijn voor de (plaatselijk) bestaande natuurwaarden (glanshaverhooiland en droog stroomdalgrasland) en karakteristieke elementen zoals de (statige) Lekdijk, knotwilgen en de openheid van de uiterwaard.
- Bij de herinrichting moet voldoende aandacht zijn voor de natuurlijke geomorfologische opbouw van het plangebied, bestaande uit een patroon van oeverwallen en stroombanen (zie Figuur 3).
- Voor het behoud van de agrarische functie in het oostelijke deel van de uiterwaard wordt de zomerkade omgelegd om deze gronden te vrijwaren van eventueel waterbezwaar.
- Niet-vermarktbare vrijkomende specie (onder meer bovengrond, onbruikbare kleilagen en zand) wordt in principe binnen het gebied uitgewisseld / toegepast. Uitwisseling tegen vermarktbare klei is mogelijk, met name waar het bijdraagt aan de projectdoelen. Bijvoorbeeld door het afwerken van de bovenlaag met zand zodat een verschraalde uitgangssituatie voor natuurontwikkeling kan worden opgeleverd. Op de hogere delen wordt ingezet op de ontwikkeling van droog stroomdalgrasland. Hier vindt in principe geen herplaatsing van bovengrond plaats.
- Rivierverruiming is niet het primaire doel, maar het project beoogt wél een proportionele bijdrage te leveren aan de verruiming van de afvoercapaciteit van hoogwaterperiodes. Deze ruimte kan binnen het project worden benut voor de beoogde ontwikkeling en versterking van onder andere ooibosgemeenschappen.
- Dijkverbetering is géén onderdeel van het project. Het project anticipeert waar mogelijk wel op de aanstaande dijkverbetering (ruimte voor verbreding, voorlandverbetering, strategische voorraadvorming) mits dit de voortgang van het project niet beperkt en hiervoor bij de betreffende overheden interesse bestaat.
- De beschermingszone en buitenbeschermingszone van de primaire kering, in de legger van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden gezamenlijk begrensd op bijna 100 meter uit de dijkteen, wordt niet vergraven. De insteek van de graafwerkzaamheden ligt buiten deze zones. Dit om het risico op piping niet te vergroten. In deze zone behoren alleen het handhaven van het bestaande maaiveld en ophogen tot de te onderzoeken mogelijkheden.

Figuur 3. Op de hoogtekaart is het patroon van oeverwallen (oranje / rood) en stroombanen (blauw) goed zichtbaar.

2.3 De hoofdlijnen van het voorlopig ontwerp

Kern van het project is een maaiveldverlaging door middel van de aanleg van een nevengeul in de uiterwaard (buiten de beschermingszone van de primaire kering) tot op de onderliggende zandondergrond. De diepte van de zandondergrond varieert van 0,68 tot 3,91 m+ NAP en ligt daarmee deels onder en deels boven het stuwpeil van de Lek bij Hagestein (= 3 m +NAP) . Hierdoor ontstaat een benedenstrooms op de Lek aangetakte nevengeul (zie Figuur 4). Tevens wordt aansluiting gezocht op de bestaande met bos omzoomde plas. Deze plas is lokaal ook wel bekend als 'de Heul'. In het omliggende gebied wordt klei afgegraven, opdat een zandige bovenlaag resteert; de optimale uitgangssituatie voor natuurontwikkeling.

Bij de grootte van de nevengeul is gekozen voor afmetingen die passen bij de Lek. De streefdiepte varieert tussen 0,5 en 3 meter en een streefbreedte van circa 50 meter. De stromingsluwe zones vor-

men geschikt paai- en opgroeigebied voor vissen en zijn daarmee interessant voor visetende (water)vogels. De geul wordt zodanig ingericht dat hierop in een eventuele vervolgfase in het oostelijke deel van de uiterwaard aansluiting kan worden gezocht.

Het kleipakket is plaatselijk zo dik (tot wel 2,2 meter), dat door alles af te graven water ontstaat op onlogische plekken (bijvoorbeeld direct langs de Lek). De vermarktbaar klei wordt in deze zones dan ook uitgewisseld tegen overtollige bovengrond, zodat logische structuren ontstaan. Zo mogelijk wordt de bovengrond met schraal zandig materiaal afgewerkt. De bovengrond wordt bij voorkeur zoveel als mogelijk toegepast als kwelremmende deklaag in het voorland van de primaire kering (lengte wordt bepaald door benodigde kwelweglengte om piping te voorkomen). Tot op tenminste 95 meter uit de huidige dijkteen (beschermingszone + buitenbeschermingszone) wordt niet gegraven, teneinde de stabiliteit van de dijk niet aan te tasten.

Figuur 4. Het voorlopig ontwerp van juni 2018.

2.5 De te onderzoeken varianten

Het voorlopig ontwerp wordt in de komende ontwerp- en toetsingsfase verder uitgewerkt, gedetailleerd en geoptimaliseerd tot het definitief ontwerp op basis van de in te winnen gebiedsinformatie, het onderzoek, de toetsingen, de input vanuit het omgevingsoverleg en het vooroverleg met de bevoegde gezagen.

De belangrijke ontwerpstappen zijn:

- het detailleren van de overgang tussen de verlaagde uiterwaard en de onvergraven dijkbeschermingszone;
- het bepalen van de aansluiting op de onvergraven oeverzone (en zomerkade) van De Staat (Infrastructuur en Waterstaat);
- het verkennen van de 'uitwisselingsmogelijkheden' om geschikte klei uit te wisselen tegen (niet-vermarktbaar) bovengrond / roofgrond (sluitende grondbalans);
- het detailleren van het ontwerp met betrekking tot rivierkunde / hydraulica (frequentie instromen, drempel, waterstandsdeling, vegetatieontwikkeling en beheer);
- het inpassen van bestaande natuurwaarden (glanshaverhooiland, droog stroomdalgrasland, leefgebied weidevogels);
- het omleggen, dan wel handhaven, van de zomerkade ten behoeve van de agrarische belangen in het zuidoosten van de uiterwaard;
- het bepalen van de ecologische streefbeelden (breedtes en taluds oeverzones) en bijbehorend beheer;
- het verkennen van de mogelijkheden of door ontkleiing en het graven van een nevengeul de doorstroomcapaciteit zodanig groter wordt dat er lokaal ruimte ontstaat voor de ontwikkeling en versterking van bedreigde ooibosgemeenschappen. De beheerbaarheid en -intensiteit vormen hierbij een aandachtspunt;
- het ontwerp van de westelijke helft van de Buitenwaard wordt afgestemd op een eventuele (toekomstige) integrale ontwikkeling, zodat sprake is van een optimale aansluiting (zie ook kader 'Integrale ontwikkeling').

In de ontwerpfase zullen wij voor bepaalde planonderdelen varianten ontwerpen, uitwerken en toetsen. Enerzijds zal dat een aantal daadwerkelijke realiseerbare "opties" betreffen. Anderzijds zullen wij ook een aantal zogenaamde "vergelijkingsvarianten" uitwerken, die alleen worden gebruikt om bepaalde effecten beter te kunnen bepalen en vergelijken ("what if"). Op het moment van het verschijnen van dit startdocument zijn de volgende varianten in beeld:

- Depotvorming in het voorland ten behoeve van dijkversterking: Idee om in de beschermingszone tijdelijke depots van dijkklei aan te leggen (strategische reserves) ten behoeve van dijkversterking (Sterke Lekdijk). Bij de situering van de depots moet aandacht zijn voor de bestaande waardevolle graslanden in de dijkzone.

Daarnaast zijn wij voornemens om een aantal vergelijkingsvarianten te onderzoeken. Deze vergelijkingsvarianten worden alleen onderzocht ter vergelijking van de effecten met het ontwerp. Ze zijn dus geen onderdeel van het plan.

- Bedrijfseconomische optimalisatie: Bij deze variant wordt alle beschikbare klei in het gebied afgegraven. Er wordt dus gekeken naar alle bruikbare klei. Roofgrond of andersoortige grond (onbruikbare klei en/of ophoogzand) wordt uitgewisseld tegen keramische klei in de ondergrond. Deze vergelijkingsvariant beschrijft de maximaal denkbare afgraving.
- Optimalisatie uitgangssituatie voor natuurontwikkeling: Bij deze variant wordt de voormalige (bemeste) bovengrond zoveel mogelijk afgevoerd en/of in depot gezet en wordt het gebiedseigen zandrelief zoveel mogelijk blootgelegd binnen 'het dna van de rivier'. Hiermee ontstaat een optimale uitgangssituatie voor natuurontwikkeling.
- Rivierkundige optimalisatie: Dit wil zeggen dat er een optimalisatie plaatsvindt om een maximaal rivierkundig effect te behalen. Door het vergroten van de doorstroomcapaciteit in de uiterwaard kan plaatselijke ontwikkeling en versterking van (zachthout)ooibos plaatsvinden.

Deze varianten hebben duidelijk onderlinge relaties, maar ze geven de uitersten van het ‘speelveld’ weer waarbinnen het voorkeursalternatief (VKA) uiteindelijk vorm krijgt. Het voorkeursalternatief is dus niet persé een keuze uit de varianten, maar kan ook samengesteld worden op basis van elementen uit de verschillende varianten.

Op het moment van schrijven zijn de varianten nog niet concreet uitgewerkt. Dit zal plaatsvinden in de fase van het opstellen van het MER en na uitlevering van het rivierkundig model door Rijkswaterstaat Oost-Nederland aan initiatiefnemers. Als alternatief op het voorlopig ontwerp wordt in ieder geval een integrale ontwikkeling van de Buitenwaard beschouwd. Een verbeelding van het voorlopig ontwerp en een integrale ontwikkeling (zie tekstkader ‘Integrale ontwikkeling’) zijn weergegeven in respectievelijk Figuur 4 en 5.

Integrale ontwikkeling

Als **alternatief** van het voorgenomen plan wordt een integrale herinrichting van de Buitenwaard beschouwd. Dit alternatief omvat enkele percelen van derden. Hoewel een herinrichting van de gehele Buitenwaard op korte termijn niet realistisch wordt geacht, past dit wel bij de ideeën van Staatsbosbeheer en het beleid van de provincie Utrecht voor het gebied. Bij een integrale ontwikkeling van het gebied wordt gedacht aan een (benedenstrooms aangetakte) nevengeul. Ook de ontwikkeling van alleen de westelijke helft van de Buitenwaard moet aansluiten bij dit beeld. De betreffende grondeigenaar is van de ideeën op de hoogte. Het alternatief kan worden beschouwd als een ‘doorkijk naar de toekomst’.

Deze additionele oostelijke helft (circa 44 ha) van de Buitenwaard is binnen het Nationaal Natuurnetwerk (NNN) grotendeels aangewezen als ‘groene contour’; gebieden die van belang worden geacht voor het functioneren van het NNN, maar die nog niet formeel als zodanig zijn aangewezen. Zodra in deze gebieden nieuwe natuur is gerealiseerd wordt deze opgenomen in het NNN. Staatsbosbeheer wil voor de integrale ontwikkeling van natuur in de hele uiterwaard, de netto opbrengsten van delfstoffenwinning (na aftrek van alle kosten) als cofinanciering inzetten.

Bestemmingsplan

Op een deel van de oostelijke helft van de Buitenwaard rust een agrarische bestemming. Voor natuurontwikkeling is hier een wijziging van het vigerende bestemmingsplan (Buitengebied 2015, gemeente Wijk bij Duurstede) nodig. In de visie van de gemeente Wijk bij Duurstede is de ambitie benoemd om de Buitenwaard de komende jaren om te vormen tot een toegankelijk natuurontwikkelingsgebied¹.

Autonome ontwikkeling

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) werkt onder de noemer ‘Sterke Lekdijk’ aan de voorbereidingen voor een dijkversterking van het dijktraject Amerongen-Schoonhoven. De verkenningsfase van het deeltraject Irenesluis - Culemborgse veer, waarbinnen het projectgebied Schalkwijker Buitenwaard is gelegen, gaat in 2021 van start. De planvoorbereiding van de Schalkwijker Buitenwaard loopt hierop voor. Het is goed om te beseffen dat beide projecten elkaar te zijner tijd in de uitvoering tegenkomen. Regelmatige afstemming met HDSR over de communicatie, raakvlakken (bijv.

¹ *Het Rivierfront Wijk bij Duurstede*, vastgesteld door de gemeenteraad op 22 april 2018. Gewijzigd door de gemeenteraad op 13 december 2011.

dijkversterking in buitenwaartse richting en benodigd onderzoek) en kansen om 'werk-met-werk' te maken is dan ook belangrijk.

Figuur 5. Het te onderzoeken alternatief heeft betrekking op een integrale ontwikkeling van de Buitenwaard. In de uit te voeren onderzoeken (zie Hoofdstuk 3) wordt zoveel mogelijk de gehele Buitenwaard beschouwd.

3 Te verrichten onderzoeken

3.1 Overzicht belangrijkste onderzoeksvragen

Ter onderbouwing van het ontwerp, de vergunningsaanvragen en het milieueffectrapport (MER), voeren wij de komende planfase een aantal gerichte onderzoeken uit. Het eerste doel van de onderzoeken is om vast te stellen of wij de ontwerpen, de doelen en ambities daadwerkelijk waarmaken. Realiseren wij inderdaad een groot oppervlak robuuste, rijk gestructureerde riviernatuur met meerwaarde voor de omgeving (betere leefomgeving) en een bijdrage aan hoogwaterveiligheid? Daarnaast worden mitigerende en compenserende maatregelen onderzocht.

Onzes inziens staan daarbij de volgende onderzoeksvragen (thema's) centraal:

- Wat zijn de effecten op de natuur (kansen voor natuurontwikkeling, verlies actuele waarden, N-depositie op omliggende Natura 2000-gebieden in de aanlegfase)?
- Wat is de impact op de historische waarden (archeologie, cultuurhistorie, aardkunde, landschap, ruimtelijke kwaliteit)?
- Wat is de invloed op de robuustheid van de waterkering (kans op piping, ruimte voor dijkversterking, beheerbaarheid)?
- Wat zijn de effecten op de rivier (hoogwaterstanden, scheepvaart, morfologie, golfslag tegen primaire kering)?
- Wat is de invloed op de waterhuishouding binnendijs (kweloverlast, verdroging, waterpeilen, grondwaterstand)?
- Wat is de impact op de leefomgeving (woonkwaliteit, ontsluiting)?
- Kan het beoogde grondverzet binnen het plangebied plaatsvinden (bodemkwaliteit en fysieke gesteldheid)?
- In welke mate zou tijdens de uitvoering hinder op kunnen treden (geluid, stof, veiligheid)?
- Wat zijn de effecten van de herinrichting op het eindbeheer (kosten en frequentie)?

In de volgende paragrafen worden deze vragen verder toegelicht. Per thema wordt een beschrijving van de huidige situatie beschreven, evenals een eerste inschatting van de mogelijke effecten. Daarnaast is beschreven op welk detailniveau onderzoek uitgevoerd gaat worden. In dit hoofdstuk wordt het woord plangebied gebruikt als aanduiding voor het af te graven terrein en de aansluiting op het omliggende terrein. Het studiegebied kan per milieuaspect anders zijn. In het MER maken wij hier een duidelijk onderscheid tussen. De onderzoeken zoals benoemd in Tabel 1 worden in principe zoveel mogelijk voor de gehele Buitenwaard uitgevoerd.

Referentiesituatie

In het MER worden het plan en de varianten beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie (nulsituatie). Tevens wordt in de onderzoeken de integrale ontwikkeling als alternatief van het plan beschouwd. De referentiesituatie is de huidige situatie aangevuld met autonome ontwikkelingen, oftewel de toekomstige situatie die ontstaat als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd. Plannen en projecten waarover al een bestuurlijk besluit is genomen en waarvan aannemelijk is dat deze gevolgen hebben voor het plangebied zijn onderdeel van deze autonome ontwikkeling.

In Tabel 1 is weergegeven welke aspecten beoordeeld moeten worden. In het MER worden de beoordelingscriteria per aspect nader uitgewerkt. De waardering die wij gebruiken is:

- ++ sterke verbetering / door verbetering onder grenswaarden en/of normen
- + verbetering
- 0 geen significante verandering
- verslechtering
- sterke verslechtering / overschrijding van grenswaarden en/of normen

Tabel 1: Beoordelingskader MER.

Milieuaspect	Toetsingscriterium
Natuur	• effecten op flora en fauna • effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN en GO) • effecten op Natura 2000-gebieden (stikstof)
Historische waarden	• effecten op aardkundige waarden • effecten op archeologische waarden • effecten op cultuurhistorie • effecten op landschap (ruimtelijke kwaliteit, landschappelijke hoofdstructuur) • effecten op de beleefbaarheid van het landschap
Dijkstabiliteit en veiligheid	• voorkomen toename piping • effecten op de stabiliteit van de primaire waterkering • effecten op de hoogte van de primaire waterkering • behouden van ruimte voor toekomstige dijkversterking • effecten op de beheerbaarheid van de dijk • effecten op de erosiebestendigheid van de primaire waterkering
Rivierkunde	• effecten op de waterstanden • effecten op de dwarsstroming • effecten op ijsgang • effecten op de morfologie van de geul • effecten op de golfslag tegen primaire kering
Grondwater	• effecten op grondwaterstromen • effecten op kwel binnendijks
Bodem	• effecten op de bodemkwaliteit • effecten op omvang grondverzet
Hinder en veiligheid tijdens uitvoering	• effecten van geluid op geluidsgevoelige functies • effecten op de fijnstof-emissies • effecten op externe veiligheidsrisico's (NGE en nautische aspecten)

3.2 Natuur

Effecten op flora en fauna / Natuurnetwerk Nederland

Het doel van het project is de ontwikkeling en versterking van een riviergebonden ecosysteem en het realiseren van een toename van de gebiedseigen biodiversiteit. Er wordt een natuurgebied gerealiseerd met volop vestigingsmogelijkheden voor riviergebonden flora en fauna. Het natuurgebied is onderdeel van het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Wij creëren een gebied waar verschillende (inheemse) soorten zich thuis kunnen voelen en kunnen huisvesten. Het natuurgebied wordt beleefbaar. De te realiseren nevengeul zien wij als een kraamkamer voor nieuwe soorten, waarbij de kwaliteit van het water gewaarborgd moet zijn. Waterplanten, vissen en macrofauna (verzamelnaam voor kleine ongewervelde dieren) zijn belangrijke indicatoren voor een succesvolle ontwikkeling.

Om vast te stellen dat het project niet leidt tot aantasting van soorten die via de Wet natuurbescherming zijn beschermd, worden de huidige natuurwaarden en de effecten van het plan hierop in beeld gebracht.

Effecten op Natura 2000 (stikstof)

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) ziet erop toe dat stikstofgevoelige habitattypen en soorten in Natura 2000-gebieden niet bedreigd worden door de uitstoot van stikstof. Het plangebied maakt zelf geen deel uit van het Natura 2000-netwerk, maar omdat op zes kilometer afstand van het plangebied het Natura 2000-gebied Rijntakken ligt, moet door middel van berekeningen aangetoond worden dat de stikstofdepositie in dit Natura 2000-gebied niet boven de 0,05 mol/ha/jaar komt door het toedoen van het project.

De aanleg van het project gaat gepaard met de inzet van materieel. Voor de afvoer van keramische klei over de Lek worden schepen ingezet. Hierdoor kan het project in de aanlegfase depositie van stikstof op dit Natura 2000-gebied Rijntakken veroorzaken. Na aanleg worden geen extra emissies verwacht vanuit het plangebied.

In mei 2018 hebben wij een eerste berekening gemaakt met behulp van de AERIUS Calculator (versie 2016L). Geconcludeerd kan worden dat de aanlegfase naar verwachting niet leidt tot significante depositie in het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied Rijntakken. De stikstofdepositie is niet significant en blijft lager dan de norm (0,05 mol/ha/jaar).

Voor een uitgebreider verslag van de berekeningen omtrent stikstofdepositie, verwijzen wij naar Bijlage 4.

Uitgangspunten AERIUS-berekening

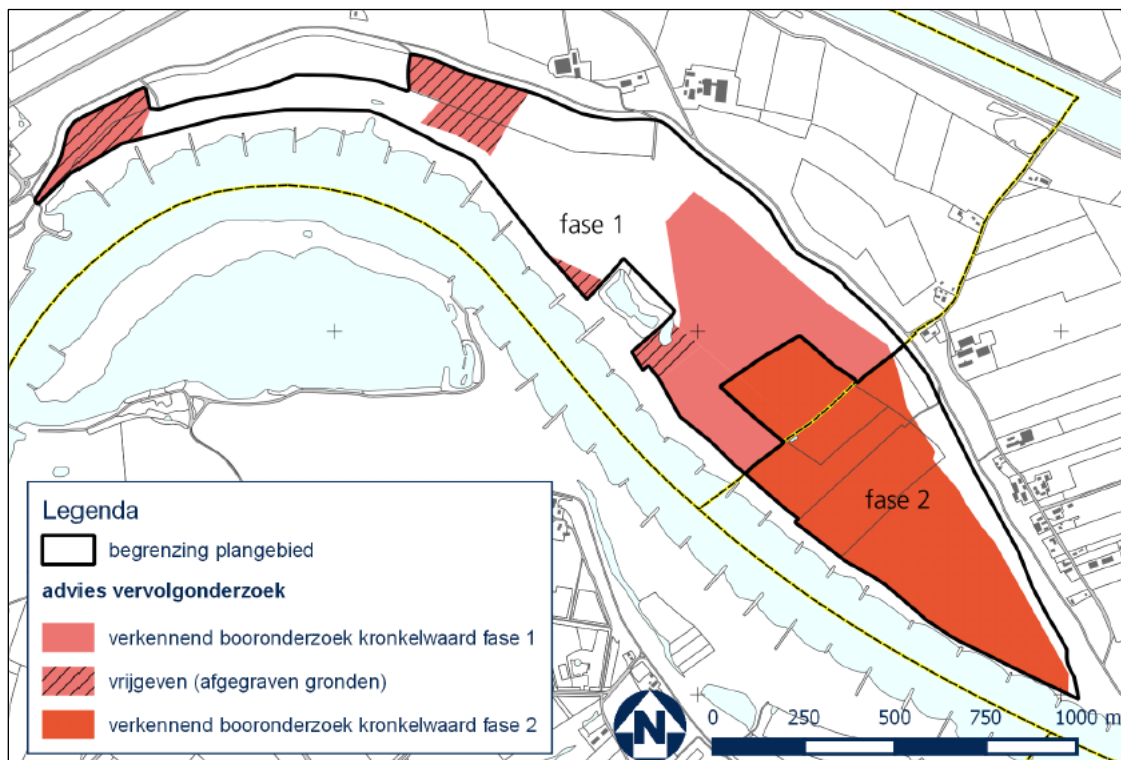
De uitvoering van het werk geschiedt met twee graafmachines en twee shovels voor het afgraven en laden van klei. Voor het vervoeren van de klei naar de waterkant, alwaar het in het schip wordt geladen, worden vrachtwagens ingezet. In de AERIUS Calculator zijn de machines/voertuigen ingedeeld als STAGE III B motoren met bijbehorende emissie. De motoren zijn geactiveerd voor een periode van 75 dagen en tien uur per dag en hebben een geschat verbruik van 22.500 liter diesel per machine per jaar. Er worden drie vrachtwagens ingezet met een verbruik van elk 30 liter diesel per uur. Naar verwachting varen dagelijks twee schepen naar de afgravingslocatie voor het transporteren van de klei. De berekeningen zijn uitgegaan van het scheepstype M8 met een laadvermogen tot 4.000 ton per schip. De schepen komen leeg aan en varen vol weg, één stroomopwaarts en één stroomafwaarts.

3.3 Historische waarden

Effecten op archeologische waarden

Voor de beoogde natuurontwikkeling is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd². Op basis van het bureauonderzoek kan worden gesteld dat voor het plangebied een middelhoge tot hoge verwachting geldt vanaf de Vroege Middeleeuwen. Deze verwachting geldt (met name) voor de hoog opgeslibde kronkelwaarden in het zuidoostelijke deel van de Buitenwaard. De verwachting voor de laag opgeslibde kronkelwaarden is laag tot middelhoog. Er kunnen archeologische resten verwacht worden in de vorm van (periodieke) bewoning en landgebruik, nederzittingsresten en voor de betreffende periode kenmerkend vondstmateriaal, zoals aardewerk, bouwkeramiek en glas. De resten kunnen verspoeld geraakt zijn. Ook eventuele oudere resten zijn mogelijk verspoeld. Resten uit de Tweede Wereldoorlog worden niet verwacht. In het bureauonderzoek zijn ook de aardkundige waarden beschouwd.

Er wordt geadviseerd om voor delen van het plangebied een verkennend booronderzoek uit te voeren om de intactheid van de bodem(opbouw) in kaart te brengen en eventuele vindplaatsen op te sporen (zie Figuur 6).

Figuur 6. Advieskaart vervolgonderzoek Schalkwijker Buitenwaard (Osinga, 2018).

Effecten op landschap en cultuurhistorie

Met het voorliggende plan verandert het landschapsbeeld van (extensief) agrarisch naar natuur en wordt daarmee onderdeel van het Natuurnetwerk Utrecht (provinciale Ecologische Hoofdstructuur). In het MER maken wij de omvang van de wijzigingen inzichtelijk. Wijziging van het landschapsbeeld en gebruik wordt beoordeeld op versterking/aantasting van bestaande waarden en karakteristieken.

² Osinga, M. (2018). *Archeologisch onderzoek Schalkwijker Buitenwaard. Bureauonderzoek (BO)*. Greenhouse Advies in opdracht van K3Delta.

Bij de beoordeling wordt het Ruimtelijk Kwaliteitskader van de Noordelijke Rijn- en Lekdijk Amerongen - Schoonhoven³ en de Structuurvisie Eiland van Schalkwijk betrokken. Specifiek voor landschap wordt bovendien gekeken naar het:

- Effect op openheid en schaal van het landschap;
- Effect op ruimtelijke relaties en landschappelijke verbindingen;
- Effect op bijzondere (kleine) landschapselementen.

3.4 Dijkstabiliteit en veiligheid

Het afgraven van (een deel van) het kleidek in de uiterwaard mag niet leiden tot schade aan of verzwakking van de dijk. De robuustheid van de dijk mag niet verslechteren en moet minstens hetzelfde blijven en zo mogelijk verbeterd worden met het plan (minimaal “stand still”).

In het MER (en op vergunningsniveau) gaan wij onderzoeken in hoeverre het ontwerp aan deze harde randvoorwaarde voldoet. In overleg met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden bepalen wij de toetsingscriteria voor de toetsing van de dijk. Vooruitlopend hierop denken wij aan:

1. Voorkomen toename piping

Uitgangspunt in het ontwerp is dat wij niet graven in de eerste 95 meter (beschermingszone + buitenbeschermingszone) uit de buitenteen van de primaire kering. Wij brengen in beeld wat de actuele en toekomstige “kwelweglengte” is om te voldoen aan de actuele normen voor wat betreft piping, door middel van (gedane) geotechnische en geohydrologische onderzoeken.

2. Stabiliteit van de primaire waterkering

De activiteit mag geen nadelige effecten hebben op de stabiliteit van de primaire waterkering.

3. Hoogte van de primaire waterkering

De activiteit mag geen nadelige effecten hebben op de kerende hoogte van de primaire waterkering. Naar verwachting is dit toetsingscriteria niet relevant, omdat de primaire kering en beschermingszones geen deel uitmaken van het plangebied.

4. Behouden van ruimte voor toekomstige dijkverhoging

Het project moet geen belemmering vormen voor een toekomstige dijkverhoging. Wij anticiperen op een eventuele dijkverhoging door een ruime zone langs de primaire kering te vrijwaren van graafwerkzaamheden.

5. Beheerbaarheid van de dijk garanderen

De activiteit mag geen hinder veroorzaken voor het efficiënt kunnen uitvoeren van onderhoud en inspectie aan de waterkering. Wij dragen zorg voor het feit dat de beheerder te allen tijde makkelijk toegang heeft tot de dijk.

6. Erosiebestendigheid van de primaire waterkering

De activiteit mag geen negatieve effecten hebben op de erosiebestendigheid van de primaire waterkering. De activiteiten bij het uitvoeren van de werkzaamheden in het voorland hebben naar verwachting geen direct of indirecte invloed op de grasbekleding van de waterkering (nog binnen- nog buitenwaarts).

³ Terra Incognita in samenwerking met Ferdinand van Hemmen, Eckhart Heunks en Bureau Waardenburg (2016). *Kwaliteitskader Noordelijke Rijn- en Lekdijk Amerongen - Schoonhoven*. In opdracht van: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Rijkswaterstaat Midden-Nederland, Hoogheemraadschap van Rijnland en Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht.

De huidige legger van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden kent een beschermingszone van 50 meter vanaf de buitenteen van de waterkering.

Het waterschap is bezig met de voorbereidingen voor een dijkversterking van het dijktraject Amerongen-Schoonhoven ("de Sterke Lekdijk"), waarvan projectlocatie Schalkwijker Buitenwaard onderdeel uitmaakt. Wij zijn voornemens om nauw samen te werken met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) om zo mogelijk werk-met-werk te kunnen maken en niet dubbele werkzaamheden te verrichten. Wij kijken naar meekoppelkansen en leggen het ontwerp voor aan het waterschap, zodat zij weten wat onze plannen zijn. Daarnaast stemmen wij de onderzoeksopzet geohydrologie en geotechniek vroegtijdig af met de afdeling vergunningsverlening. Zo hebben beide partijen inzicht in elkaars ontwikkelingen in het plangebied.

Voor de uiterwaard is geen peilbesluit ingesteld, waardoor ter plaatse een natuurlijk peilverloop geldt. Het doorsnijden van de zomerkade met een nevengeul past dan ook in de beleidslijn van HDSR.

3.5 Rivierkunde

Het rivierkundig onderzoek is gericht op de effecten van het plan op de verschillende (hoog)waterstanden, morfologie, hinder voor de scheepvaart en golfslag. Ook een eventuele integrale ontwikkeling van de Buitenwaard (alternatief) wordt in de rivierkundige beoordeling meegenomen. Door rivierverruiming van de maatgevende waterstanden verwachten wij dat het beoogde plan een beperkte daling van de waterstand tot gevolg heeft op de Lek zelf, of anders tenminste een waterstandsneutrale situatie oplevert. De waterstandseffecten bij Maatgevend Hoogwater (MHW) worden bepaald met het stromingsmodel WAQUA. Naast het naar verwachting positieve effect op de waterstanden, brengen wij de morfologische effecten (zowel zomerbed als uiterwaard) in beeld, evenals eventuele dwarsstromen die nadelig kunnen zijn voor de scheepvaart. Morfologie (aanzanding en erosie) en dwarsstroming worden in beeld gebracht bij lagere afvoeren dan MHW. Om de effecten op de rivier te toetsen gebruiken wij het rivierkundig beoordelingskader; de huidige versie is het RBK v4.0, zoals op 1 januari 2017 door Rijkswaterstaat is vastgesteld. Bij de toetsing wordt gekeken naar zowel de hoogwater- als de laagwatersituatie.

Beheer en onderhoud

De beoogde aantakking van de geul op de Lek ligt tussen twee kribben. De constructie en eventuele aanpassing van het kribvak moet worden afgestemd met Rijkswaterstaat Oost-Nederland. De kribben moeten in principe in tact blijven. Oevererosie ter plaatse van de aantakking op de Lek en achterloopsheid van de kribben moet worden voorkomen.

Met het plan wordt ingezet op een beperkte waterstandsdeling bij maatgevend hoogwater (MHW). Een deel van deze hydraulische 'overruimte' (soms ook wel 'beheerruimte' genoemd) wordt bij voorkeur binnen het plangebied benut voor ontwikkelingsruimte die de natuur na inrichting nodig heeft. Hiermee ontstaat ruimte voor spontane (riviergebonden) processen en ontwikkelingen in de vegetatie (struweel- / oobosvorming). Op basis van diverse onderzoeken moet blijken of voorgaande vergunbaar is. Over de onderzoeksopzet en conclusies moet afstemming plaatsvinden met Rijkswaterstaat Oost-Nederland.

3.6 Grondwaterstanden

Door afgravingswerkzaamheden kan de intredeweerstand van het voorland van de primaire kering worden verlaagd, ook al wordt een flinke afstand tot de insteek van de dijk gevrijwaard van graafwerkzaamheden. Het is essentieel dat in het achterland (binnendijks) een toename van kweloverlast als gevolg van het plan wordt voorkomen. Toename van kwel als zodanig hoeft geen probleem te zijn, mits de overlast door dit kwelwater niet toeneemt. De verwachting is dat de kwaliteit en kwantiteit van het grondwater niet verandert door het huidige plan.

Door inachtneming van de beschermingszone van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en eventueel het terugbrengen van (niet-vermarktbaar) klei aan de noordzijde van de geul verwachten wij de effecten van grondwater te beheersen. Dit wordt middels kwelfluxberekeningen voor zowel de westelijke helft als voor een integrale ontwikkeling aangetoond. Het ontwerp wordt aangepast, indien de resultaten van de kwelfluxberekeningen daartoe aanleiding geven. Uitgangspunt is het voorkomen van een toename van kweloverlast in het achterland. Evenals bij de effecten op de dijk wordt zowel de onderzoeksopzet (vroegtijdig) als de resultaten besproken en afgestemd met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

3.7 Bodemkwaliteit

Grond van uiterwaarden (winterbed) valt onder waterbodembodem. Ons onderzoek is gericht op het vervaardigen van een waterbodembodemkwaliteitskaart, welke door Rijkswaterstaat als bevoegd gezag moet worden vastgesteld. Voor het plangebied stellen wij een waterbodembodemkwaliteitskaart op, welke gelijktijdig met alle overige stukken wordt vastgesteld. Op basis van deze kaart brengen wij de veranderingen in beeld naar aanleiding van dit project. Het plan en de varianten worden beoordeeld op veranderingen in bodemkwaliteit en op de omvang van het grondverzet. Rijkswaterstaat Oost-Nederland is bevoegd gezag voor het grondverzet in het buitendijks gebied.

Het afgraven van de toplaag en het terugleggen van zogenaamde roofofgrond (niet bruikbaar voor de keramische industrie), niet vermarktbaar klei of zand verandert de samenstelling van de bodem. De omvang van het grondverzet beoordelen wij op de hoeveelheid te ontgraven grond.

3.8 Hinder en veiligheid tijdens de uitvoering

Deze paragraaf beschrijft een aantal effecten die voor de omgeving mogelijk tot hinder of onveilige situaties kunnen leiden.

Geluidshinder

Wij onderzoeken de effecten van het definitief ontwerp op geluid tijdens de planrealisatie/aanlegfase. Gedurende de uitvoering van het project zal er incidenteel geluidsemissie zijn van machines die gebruikt worden. Er wordt een periode van circa 75 dagen per jaar gewerkt in het gebied, de machines zijn niet langer dan 10 uur per dag operationeel en er wordt met modern en relatief stil materieel gewerkt. Ter voorkoming van hinder op de weg wordt de klei per schip afgevoerd. Geluidshinder wordt in het MER in beeld gebracht en beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

In de gebruiksfase zal er op het gebied van geluid geen negatieve verandering zijn ten opzichte van de referentiesituatie. Na uitvoering wordt enkele malen per jaar onderhoud / beheer gepleegd in het gebied, maar dat is naar verwachting veel minder intensief in vergelijking met de huidige situatie.

Luchtkwaliteit

Wij onderzoeken de effecten op luchtkwaliteit tijdens de planrealisatie/aanlegfase en in de gebruiksfase. Tijdens het afgraven van de klei zijn er machines aanwezig in het gebied, welke tijdelijk de luchtkwaliteit beïnvloeden. Uitgangspunt is dat er wordt gewerkt met moderne schone motoren (tenminste STAGE III B). Daarnaast wordt de klei per schip afgevoerd, in plaats van per vrachtwagen. Dit vermindert de uitstoot van uitlaatgassen.

De luchtkwaliteit wordt aan de hand van de Wet milieubeheer getoetst.

Externe veiligheid

In het MER nemen wij een kwalitatieve beoordeling op van de aspecten die vallen binnen het thema externe veiligheid. Wij onderzoeken de ongevalskansen van gevaarlijke transporten over water. Naar verwachting levert dit geen verhoogd risico voor de externe veiligheid. In de Lek wordt tijdelijk een drijvend ponton met mobiele laadbrug aangelegd voor het aanmeren en laden van de schepen die klei afvoeren. Dit kan mogelijk gevaar opleveren voor passerende schepen, omdat de vaarweg tijdelijk versmald wordt.

In het gebied liggen twee kabels van lichtopstanden op de Nederrijn. Deze kabels staan niet meer onder spanning, omdat de lichtopstanden zijn gesolariseerd. De kabels kunnen in principe worden verwijderd. De initiatiefnemers zullen hierover te zijner tijd in contact treden met Rijkswaterstaat; eigenaar van de kabels en bijbehorende kasten.

Nautische aspecten

De vrijkomende klei wordt per schip afgevoerd. Hiervoor wordt aan de oever van de Lek tijdelijk een drijvend ponton met mobiele laadbrug afgemeerd. Deze constructie zal gedurende enkele weken per jaar aanwezig zijn, op het moment dat daadwerkelijk wordt gegraven. Mogelijk moeten nautische aspecten onderzocht worden als gevolg van de tijdelijke versmalling van de vaarweg. Voor het afmeeren en in stand houden van een drijvend ponton met mobiele laadbrug is ter regulering van het scheepvaartverkeer een ontheffing op grond van het Rijnvaartpolitiereglement 1995 (RPR) nodig. Mogelijk moet hiervoor een verkeersmanagementplan worden opgesteld. Rijkswaterstaat Oost-Nederland is hiervoor het bevoegd gezag. In het milieueffectrapport worden tevens het aantal en aard van de scheepvaarten (hoeveelheid, afmetingen, e.d.) in beeld gebracht.

Niet gesprongen explosieven (NGE)

Mogelijk moet voor de beoogde werkzaamheden een (voor)onderzoek naar niet gesprongen explosieven (NGE) worden uitgevoerd.

4 Hoe gaan we verder?

4.1 Omgevingscommunicatie

Onze communicatie met en naar de omgeving is gericht op zorgvuldigheid, openheid en transparantie. Dit betekent dat wij de omgeving tijdig over de plannen informeren en hen op de hoogte houden van de ontwikkelingen. Wij reiken zo de bewoners de hand en betrekken ze binnen de vigerende beleidskaders bij het meedenken en aanvaarden van het voorgenomen plan. Wij zijn dan ook zeer geïnteresseerd in de ideeën van bewoners om zo tot een breed gedragen ontwerp te komen. Immers: een kritische noot van vandaag is de kans voor morgen. Kansrijke en breed gedragen ideeën worden meegenomen in de afweging voor het definitief ontwerp. Periodiek organiseren wij een informatie-moment en brengen wij een nieuwsbrief uit. In de bijlage staat globaal uitgeschreven hoe de communicatie en burgerparticipatie wordt vormgegeven (zie Bijlage 5).

4.2 Overzicht te nemen planstappen

Zoals te lezen is in het eerste hoofdstuk van dit startdocument, zijn wij verplicht een m.e.r.-procedure uit te voeren voor het project Schalkwijker Buitenwaard. Voor dit project volstaat een zogenaamde 'beperkte procedure'. Hiervoor is een standaard procedure opgesteld (zie Figuur 7), welke wij in grote lijnen aanhouden voor onze planstappen. Als aanvulling op deze procedure leggen wij het startdocument ter visie. Deze activiteit is overigens niet verplicht.

Om meer in detail te treden, geven wij hier een overzicht van de voorgenomen planstappen:

- a. In de aanloop naar een (definitief) ontwerp is er de mogelijkheid voor eenieder om te **participeren**, mede op basis van dit startdocument. Er wordt een inloopbijeenkomst voor bewoners, belanghebbenden en andere geïnteresseerden georganiseerd, waarbij wij onze plannen en het voorlopig ontwerp presenteren. In gesprek met omwonenden hebben wij hun reactie op het plan opgehaald. Als blijkt dat ideeën vanuit de omgeving kansrijk zijn voor het ontwerp, nemen wij deze mee in het ontwerpproces. Provincie Utrecht informeert via een kennisgeving waar en wanneer het startdocument ter inzage ligt en hoe daarop gereageerd kan worden (zie paragraaf 4.4 over gecoördineerde procedure).
- b. Wij **raadplegen** de bij de planuitwerking **betrokken bestuursorganen**. In dit geval zijn dat primair Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Rijkswaterstaat Oost-Nederland, de provincie Utrecht en de gemeente Houten. Tevens wordt de buurgemeente Wijk bij Duurstede hierin meegenomen. Wij informeren hen over onze plannen aan de hand van dit startdocument. Wij leggen hen het plan voor en vragen hen advies uit te brengen op het plan. De Commissie m.e.r. wordt in deze fase niet geraadpleegd.
- c. Wij **stellen het milieueffectrapport (MER) op**, waarin de effecten van het voorgenomen plan op het milieu benoemd worden. Daarnaast is dit het moment waarop wij het definitieve ontwerp opstellen. De uitkomsten van de diverse onderzoeken en de opmerkingen / ideeën uit de omgeving vormen de input voor het verfijnen en aanscherpen van het ontwerp. Wij zijn van mening dat de

omgeving een belangrijke rol speelt in het accepteren van het plan en dat het ontwerp dus breed gedragen moet zijn.

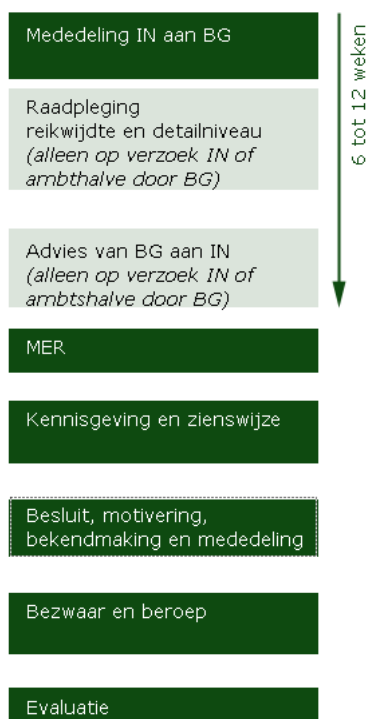
- d. Provincie Utrecht **legt het definitieve ontwerp, het onderzoek, de vergunningen en het MER (gecoördineerd) ter inzage**, waarbij inspraak mogelijk is. Eenieder die betrokken is of zich betrokken voelt bij het plan, wordt in de gelegenheid gesteld om gedurende een periode van zes weken zijn/haar zienswijzen over het MER en de vergunningen naar voren te brengen.
- e. Wij **raadplegen vrijwillig de Commissie m.e.r.** voor advies over het MER. Via deze weg proberen wij een helder en compleet MER te verkrijgen.
- f. Wij **maken het besluit bekend**. Het bevoegd gezag stelt het plan vast als rekening is gehouden met de gevolgen voor het milieu, de gevolgen van varianten zijn beschreven en hoe wij omgaan met eventuele ingebrachte zienswijzen. Hierna kunnen wij beginnen aan de uitvoering van het plan.

De omgeving kan naast een bijdrage op de inloopbijeenkomst een reactie geven tijdens de participatie- en formele inspraakmomenten, zie stap a en d. Formele en informele reacties worden waar mogelijk in de planvorming meegenomen. Er wordt een reactienota als bijlage in het MER opgenomen, zodat een ieder kan zien of en hoe reacties hun inbedding hebben gekregen.

Integrale ontwikkeling

Voor een eventuele integrale ontwikkeling van de Buitenwaard (alternatief) is aanvullend op voorgaande een bestemmingsplanwijziging nodig. In dat geval wordt het milieueffectrapport als onderbouwing voor zowel de vergunningen als het bestemmingsplan opgesteld.

beperkte procedure

Figuur 7: Overzicht van de te doorlopen m.e.r.-procedure (IN = initiatiefnemer), BG = bevoegd gezag, MER = milieueffectrapport) (Bron: Kenniscentrum InfoMil).

4.3 Planologische procedure

Het plan past in het huidige bestemmingsplan 'Eiland van Schalkwijk' (vastgesteld op 23-05-2017) van de gemeente Houten. Het hele plangebied heeft de bestemming 'Natuur'. Ook de dubbelbestemming 'Waarde - Landschap 5' is van toepassing. De gronden zijn daarmee tevens bestemd voor behoud, versterking en ontwikkeling van de waarden die samenhangen met het karakteristieke landschap van de rivier de Lek met de rivierdijk en de uiterwaarden, te weten:

- *de rivier met de rivierdijk en de uiterwaarden zijn de belangrijkste ruimtelijke drager van het rivierenlandschap;*
- *vanaf de dijk heeft men een goed zicht op het afwisselende landschap van het eiland en de uiterwaarden;*
- *vanaf het eiland vormt de kronkelende hoge dijk de landschappelijke zuidrand van het eiland met daarachter het verrassende landschap van de rivier.*

Op de beoogde werkzaamheden is het aanlegvergunningstelsel van toepassing. De werkzaamheden zijn slechts toegestaan, indien deze het karakteristieke landschap, zoals in het Beoordelingskader Structuurvisie Eiland van Schalkwijk (december 2011) benoemd, voor het gebied 'De rivier de Lek met de rivierdijk en de uiterwaarden' (paragraaf 5.9.2) niet in onevenredige mate schaden.

Verder is het gebied mede bestemd voor de afvoer en doorstroming van rivierwater. In de beoogde (vegetatie)ontwikkeling van het gebied dient hiermee rekening te worden gehouden.

Integrale ontwikkeling

Voor een eventuele integrale ontwikkeling, welke in het MER als alternatief wordt beschouwd, is wel een bestemmingsplanwijziging nodig. De additionele oostelijke helft van de Buitenwaard ligt in de gemeente Wijk bij Duurstede. Delen in het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied 2015' (vastgesteld op 09-03-2016) hebben delen van het gebied een agrarische bestemming. Om natuurontwikkeling mogelijk te maken is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk.

4.4 Gecoördineerde procedure

Om tot uitvoer te komen van de gemaakte plannen, dienen wij een aantal vergunningen aan te vragen: een ontgrondingsvergunning, een waterwetvergunning en een omgevingsvergunning. Wij zien dit graag terug in de vorm van een zogeheten gecoördineerde procedure, waarbij de besluiten (zowel ontwerpbesluiten als definitieve besluiten) gezamenlijk worden voorbereid en bekendgemaakt. Dit wordt gezamenlijk met het MER ingediend en tegelijkertijd vindt ook de vaststelling van de voor het grondverzet benodigde waterbodempkwaliteitskaart plaats.

Het voordeel van een dergelijke gecoördineerde procedure is, dat er één keer beroep kan worden ingediend tegen alle besluiten, in plaats van dat alle procedures apart worden behandeld en ter visie worden gelegd. Bovendien is het voor omwonenden, belanghebbenden en andere geïnteresseerden een stuk overzichtelijker.

4.5 Te raadplegen instanties

Naast de omgeving van het plangebied vragen wij een aantal instanties om advies. Wij richten ons daarbij op de kaderstellende vergunningen die nodig zijn voor de uitvoering van het werk. Zie hiervoor Tabel 2.

Tabel 2: Overzicht van wetten, vergunningen en instanties.

Overzicht van de benodigde vergunningen / toestemmingen en te raadplegen instanties.		
Ontgrondingenwet	Provincie Utrecht / RUD Utrecht	In de Ontgrondingenwet staan de regels voor het winnen van zand, grind, klei en andere materialen uit de Nederlandse bodem. De provincie Utrecht geeft vergunningen af voor de winningen uit de Utrechtse bodem.
Waterwet	Rijkswaterstaat Oost-Nederland (Lek / uiterwaard) en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (dijk)	De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, waaronder de hoogwaterveiligheid (waterstanden). De Waterwet zorgt voor samenhang tussen het waterbeleid en ruimtelijke ordening. In de Waterwet is tevens de verantwoording en zorg voor de primaire en secundaire waterkeringen geregeld en de toetsing op kwel en piping. Het gebruik van tijdelijke pontons langs de oever (voor de afvoer van klei) is eveneens onderdeel van deze vergunning. In de vergunningsaanvraag wordt tevens het beoogde vegetatiebeeld meegenomen. Dit vergt (mits vergunbaar) een aanpassing van de Vegetatielegger.
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)	Gemeente Houten en/of RUD Utrecht	Op de beoogde werkzaamheden is het aanlegstelsel (Wabo) van toepassing. Door het opstellen van het MER zijn wij in de gelegenheid een Omgevingsvergunning aan te vragen. Planrealisatie van het voorlopig ontwerp past binnen het vigerende bestemmingsplan van de gemeente Houten.
Waterbodemkwaliteitskaart	Rijkswaterstaat Oost-Nederland	Voor het grondverzet in het plangebied wordt een (water)bodemkwaliteitskaart opgesteld. Deze bodemkwaliteitskaart borgt dat geen verslechtering van de kwaliteit van achterblijvende grond optreedt. Rijkswaterstaat Oost-Nederland is het bevoegd gezag voor het vaststellen van de (water)bodemkwaliteitskaart als erkend bewijsmiddel voor het interne grondverzet.
Rijnvaartpolitiereglement 1995 (RPR)	Rijkswaterstaat Oost-Nederland	Voor het tijdelijk afmeren en handhaven van een drijvend ponton met mobiele laadbrug is een ontheffing op grond van het Rijnvaartpolitiereglement 1995 (RPR) nodig.
Wet natuurbescherming	Provincie Utrecht	Deze wet regelt de bescherming van natuurgebieden, soorten en houtopstanden. Naar verwachting is geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig, maar dit is niet op voorhand uit te sluiten.
Verordening Natuur en Landschap (VNL)	Provincie Utrecht	Deze verordening ziet mede op de bescherming van het landschap, de natuur, de cultuurhistorische en archeologische waarden.

4.6 Planning

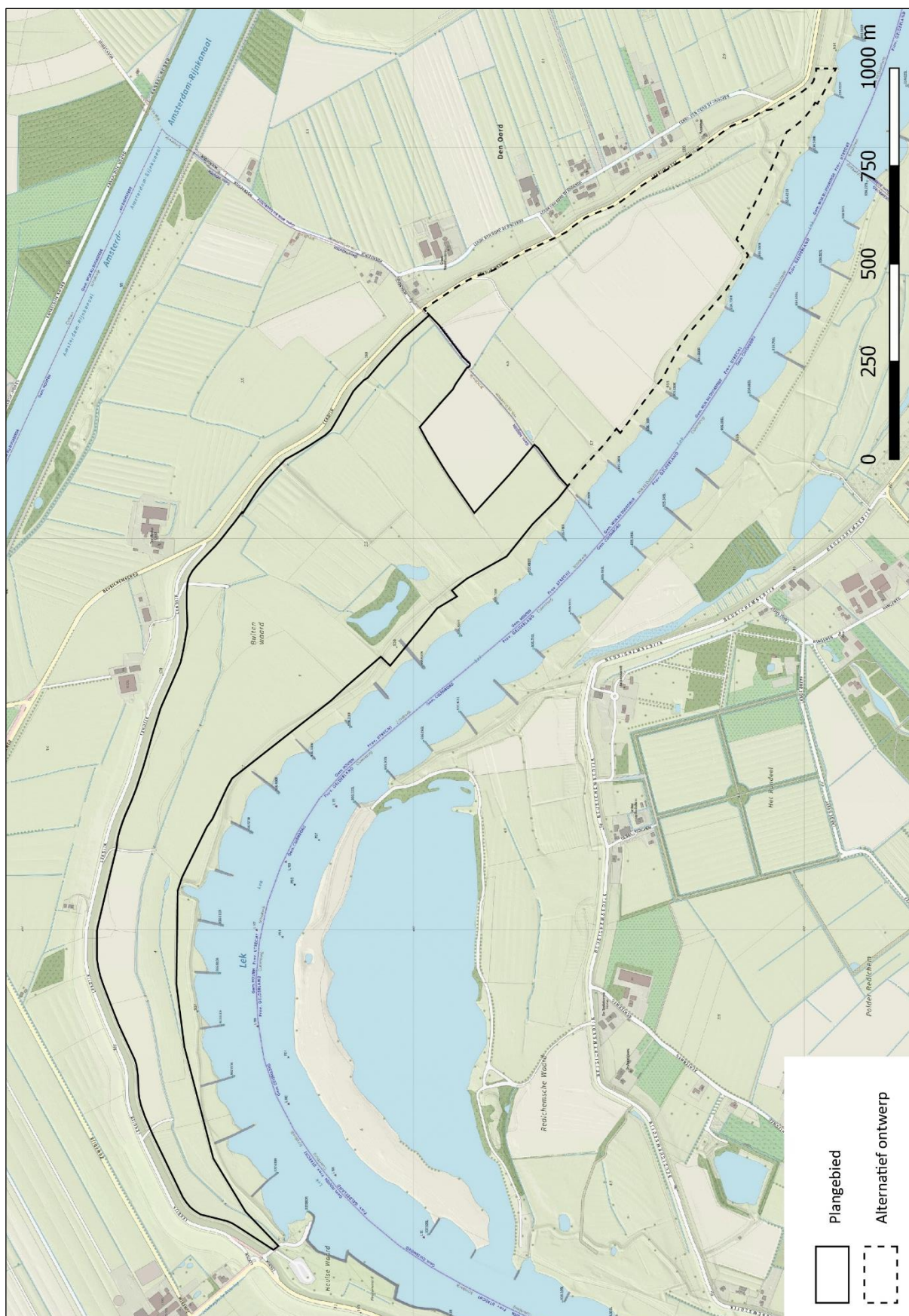
Tabel 3: Indicatieve planning

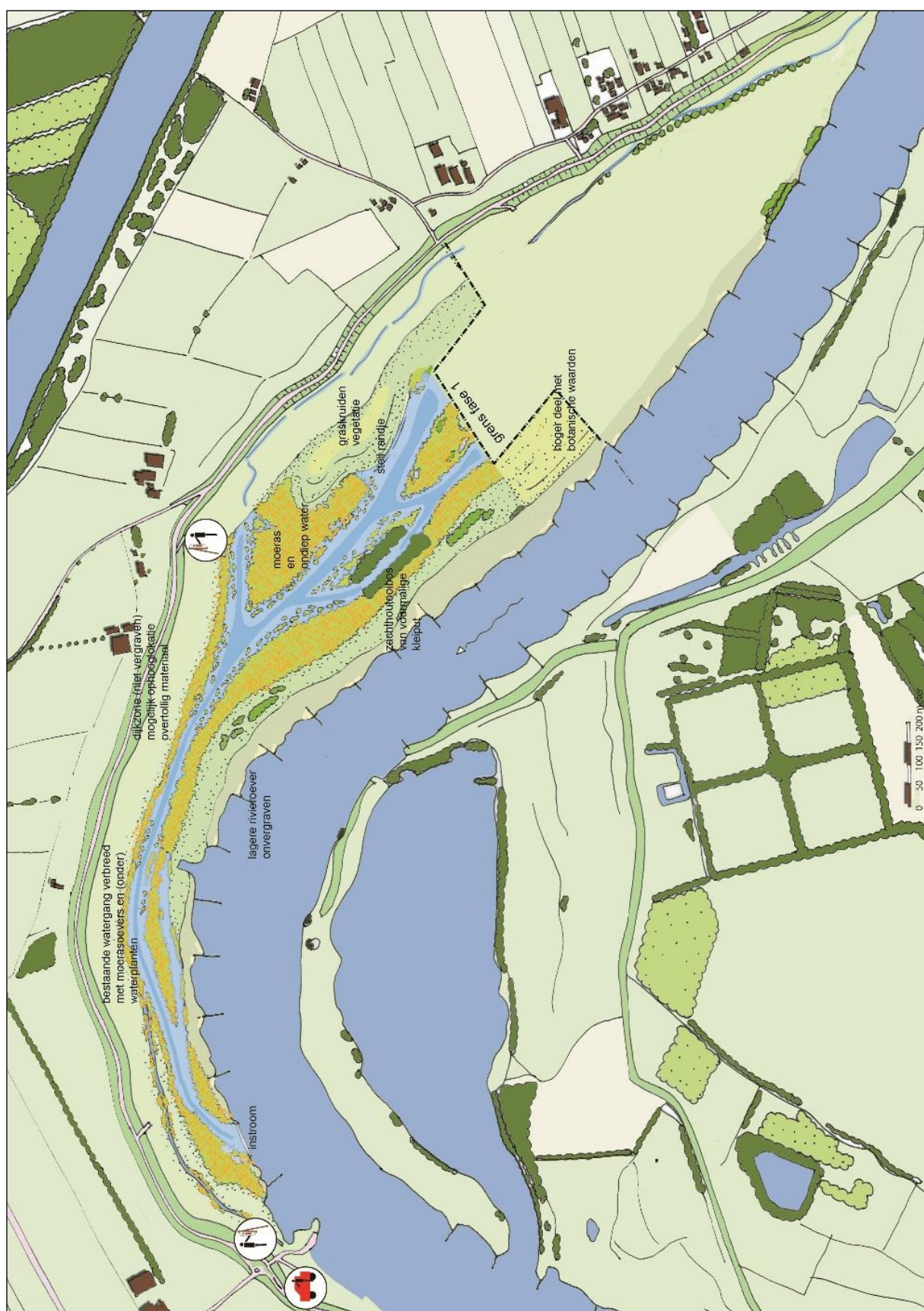
Activiteit	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
Openbaar maken startdocument / participatie omgeving								
Voorlopig ontwerp								
Effectonderzoeken t.b.v. MER en vergunningsaanvragen								
Omgevingscommunicatie en afstemming bevoegd gezag								
Opstellen MER en vergunningsaanvragen								
Keuze Definitief Ontwerp = VKA								
Definitief indienen MER en vergunningsaanvragen								

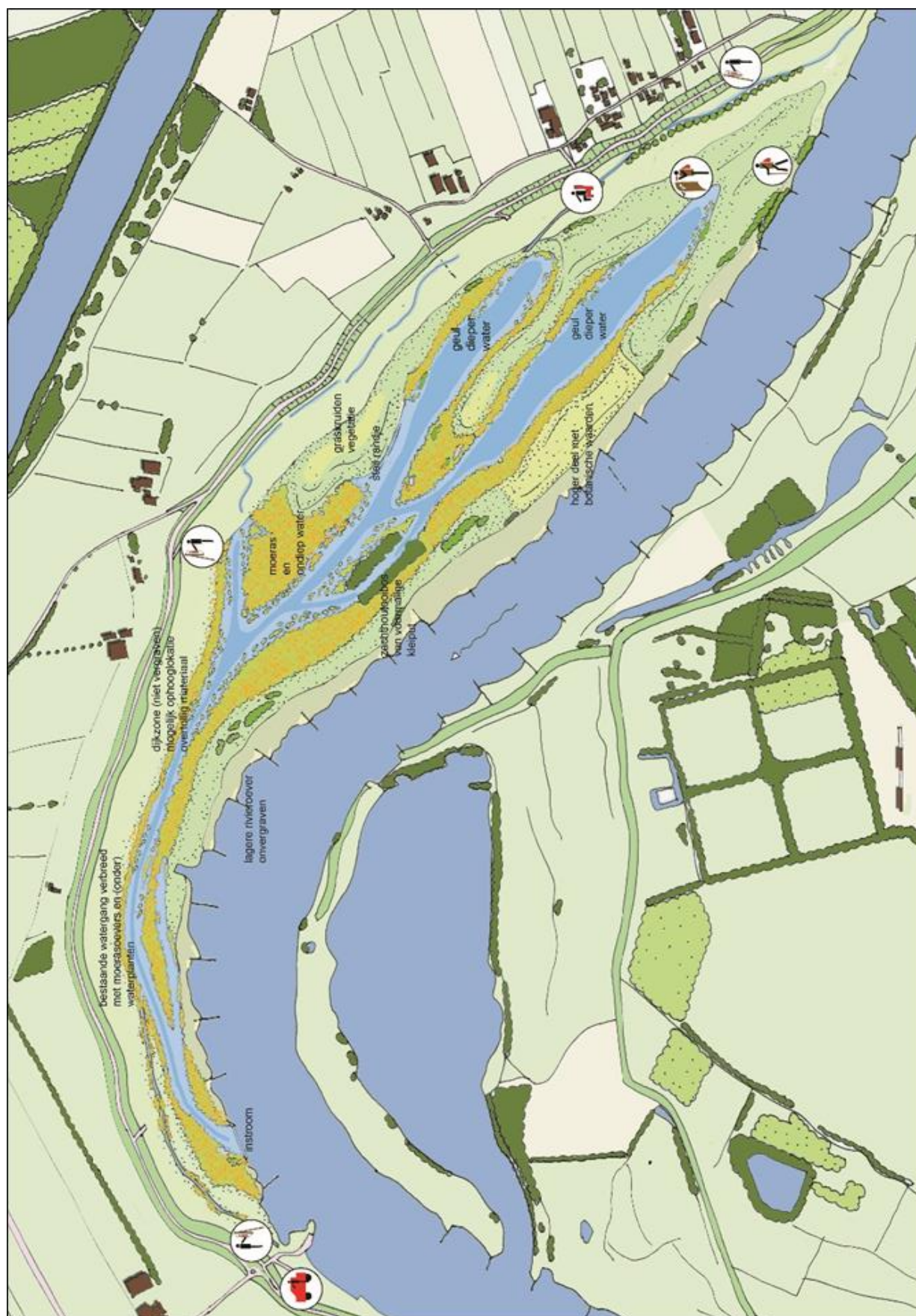
Uitvoering

Naar verwachting kan eind 2020 op zijn vroegst met de uitvoering van het project worden begonnen. Vervolgens is er voor een periode van 7-10 jaar werk in de uiterwaard. Hierbij zijn telkens fasegewijs deelgebieden ter grootte van circa 5-6 hectare in bewerking. Deelgebieden worden ook zoveel mogelijk fasegewijs opgeleverd, zodat de natuur zich al gedurende de uitvoering kan ontwikkelen.

Bijlagen

Beschouwde situatie

Indien alle vergunningen tijdig worden verkregen, is kleiwinning op zijn vroegst mogelijk in 2019. De duur van de winning duurt circa 7 jaar. Er wordt gewerkt van oost naar west en per jaar wordt een evenredige hoeveelheid klei ontgraven. Voor een representatieve situatie van de werkzaamheden gedurende 1 jaar is ervoor gekozen om de werkzaamheden over het gehele plangebied uit te spreiden.

Rekenmethode

De berekeningen worden uitgevoerd met de AERIUS Calculator, conform de bepalingen van de programmatische aanpak stikstof en de toelichtingen opgenomen in het rekenprogramma.

Model- en onderzoeksgebied

Het modelgebied voor de realisatie omvat:

1. het ontgravingsgebied zelf;
2. de (gemiddelde) rijroute waarlangs de klei per vrachtwagen wordt vervoerd tot bij het ponton;
3. de vaarroute vanaf het ponton waarlangs de klei per schip wordt afgevoerd.

Ad. 1: Het ontgravingsgebied omvat een totale oppervlakte van 45 hectare. In de praktijk wordt per jaar een gebied van circa 5-6 hectare ontgraven en ingericht, te beginnen in het oosten en eindigend in het midden van de uiterwaard.

Ad. 2: In de berekening is bij de rijroutes uitgegaan van de gemiddelde af te leggen afstand vanuit het gebied naar de beoogde locatie van het drijvende ponton met laadbrug.

Ad. 3: De klei wordt in principe afgezet ten behoeve van de baksteenindustrie. De steenfabrieken liggen in bovenstroomse richting. Derhalve is stroomopwaarts rekening gehouden met een lengte van 1 km aan vaarroute. De gekozen lengte heeft te maken met de afstand die een schip nodig heeft om op snelheid te komen, waarna het schip opgaat in de heersende scheepvaart op de Lek.

Bronnen

Per jaar wordt circa 77.000 m³ klei afgevoerd en circa 20.000 m³ (gebiedseigen) bovengrond verwerkt.

De ontgraving vindt plaats met twee shovels en twee hydraulische graafmachines. De gewonnen klei wordt verplaatst met behulp van vrachtwagens (3) en afgevoerd met behulp van schepen.

Shovels en graafmachines

Er wordt naar verwachting in meerdere korte periodes per jaar gewerkt. De machines zijn ongeveer gedurende 10 uur per dag in gebruik, gedurende zo'n 75 dagen per jaar.

Uitgaande van een gemiddeld gebruik van 30 liter diesel per uur, bedraagt het totale diesilverbruik 22.500 liter per machine per jaar. De machines zijn gemodelleerd als een STAGE III B motor.

Vrachtwagens

De vrachtwagens zijn gedurende eenzelfde periode in gebruik. Deze zijn eveneens als een STAGE III B motor gemodelleerd.

Schepen

Voor de afvoer van klei zullen jaarlijks bij benadering gedurende 75 dagen zo'n 34 schepen aanmeren. In de berekeningen is uitgegaan van het scheepstype M8 (Groot Rijnschip) met een laadvermogen van 4.000 ton.

De AERIUS Calculator gaat niet uit van het aantal schepen per jaar, maar van het aantal schepen per etmaal. Omdat alleen hele getallen ingevoerd kunnen worden, is worst case uitgegaan van 1 vaarbeweging per etmaal (1x leeg aankomen, 1x vol wegvaren).

Rekenresultaten

De voor de uitvoering representatieve AERIUS-berekening toont geen rekenresultaten. Dit betekent dat de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden lager is dan de grenswaarde van 0,05 mol/ha/jaar. Vanuit het aspect N-depositie is een Wnb-vergunning bijgevolg niet noodzakelijk voor het project.

Doelstellingen van communicatie en burgerparticipatie

Met de vormgeving van het communicatie- en (burger)participatieproces wordt een verbetering van het plan beoogd. Kansrijke en breed gedragen ideeën worden meegenomen in de afweging van het definitief ontwerp. Het ophalen van gebiedskennis is daarmee een van de belangrijkste doelstellingen. Daarnaast is het informeren van de directe omgeving van het plangebied belangrijk.

Bereik van communicatie en participatie

Bij het eerste informatiemoment wordt via een aankondiging in de lokale nieuwsbladen ingezet op het bereiken van de mensen die woonachtig zijn in de directe omgeving van het plangebied (Den Oord, Schalkwijk, Houten, Cothen, Wijk bij Duurstede en Culemborg). Ook diverse overheden zijn hierbij uitgenodigd. Communicatie- en informatiemomenten worden onder andere via de nieuwsbrief 'Schalkwijkse en Tull en 't Waalse berichten' aangekondigd. Direct aanwonenden worden per brief uitgenodigd.

Op het eerste informatiemoment wordt de omgeving bijgepraat over de eerste ideeën voor het gebied. Tevens wordt als eventuele doorkijk naar de toekomst de visie voor de gehele Schalkwijker Buitenwaard gepresenteerd. De ontwikkeling van de gehele Buitenwaard wordt eveneens als alternatief in de planstudie meegenomen. De onderzoeken worden ook zoveel mogelijk integraal ingestoken. Bewoners kunnen meedenken over het voorgenomen plan. Kansrijke en breed gedragen ideeën vormen input voor de verfijning van het ontwerp. Tevens zijn contactgegevens verzameld, die in het verdere communicatietraject kunnen worden benut.

Verwachtingen

Staatsbosbeheer en K3Delta willen de plannen voor de Schalkwijker Buitenwaard en de bijbehorende visie op een open en transparante wijze met de omgeving, belanghebbenden en andere geïnteresseerden delen. De belangen van omliggende grondeigenaren (agrariërs) worden daarbij gerespecteerd en geïnventariseerd.

Mate van participatie

Vanaf het eerste informatiemoment tot en met de ter inzage legging van onderhavige Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) worden kansrijke en breed gedragen ideeën meegenomen in de afweging van het definitief ontwerp. In deze fase bestaat de mate van participatie uit 'meeweten' en 'meedenken'.

Vervolgens gaat de onderzoeksfase van start. Indien de resultaten van de onderzoeken hiertoe aanleiding geven, wordt het inrichtingsplan aangepast. Voorafgaand aan de definitieve vergunningsaanvragen wordt de omgeving opnieuw geïnformeerd. In deze fase staat het ontwerp op hoofdlijnen vast. Kleine wijzigingen kunnen op verzoek van de omgeving mogelijk nog wel worden ingepast. Deze wijzigingen moeten dan wel passen binnen de bandbreedte van het uitgevoerde onderzoek. De mate van participatie is in deze fase dan ook het beste te omschrijven als 'meeweten'.

Vorm van participatie

Voorafgaand aan de ter inzage legging van onderhavige document is een informatiebijeenkomst georganiseerd. In het milieueffectrapport wordt een reactienota als bijlage opgenomen, waarin wordt aangegeven hoe met de formele reactie(s) en andere inbreng wordt omgegaan en hoe (en of) deze hun inbedding in de verdere planvorming en het inrichtingsplan krijgen. De NRD wordt naar aanleiding van de reacties niet meer aangepast. Vervolgens worden de (effect)onderzoeken uitgevoerd. In deze fase zal periodiek een nieuwsbrief worden uitgebracht. Tevens volgen nieuwsberichten via de websites (en/of Twitter-accounts) van K3Delta en Staatsbosbeheer.

Voorafgaand aan de vergunningsaanvragen wordt opnieuw een informatiebijeenkomst georganiseerd en wordt het voorkeursalternatief gepresenteerd.

Communicatie

Van de informatiebijeenkomsten als hiervoor beschreven wordt een verslag gemaakt. Deze verslagen vormen de basis voor de inbedding van kansrijke en breed gedragen ideeën. Het inrichtingsplan zal mede op basis van deze ideeën en de effectonderzoeken tot een voorkeursalternatief worden uitgewerkt. Het voorkeursalternatief vormt als definitief ontwerp de basis voor de vergunningsaanvragen.

Communicatie tijdens uitvoering (vooruitblik)

Onze ervaring bij vergelijkbare projecten is dat er vanuit de omgeving behoefte is aan een contactpersoon bij wie men voor vragen terecht kan. Wij zullen er te zijner tijd voor zorgen dat deze contactgegevens voldoende worden verspreid via internet en nieuwsbrieven.

Rol van de gemeente

Op vergunningenniveau wordt het plan getoetst (Wabo en bestemmingsplan). Na de participatie rondom het initiatief toetst de gemeente Houten of het proces zorgvuldig is doorlopen. Staatsbosbeheer en K3Delta rapporteren hoe belanghebbenden zijn betrokken en geïnformeerd en hoe zij reageren op het plan. Het college van burgemeester en wethouders/gemeenteraad nemen de reactie van belanghebbenden mee in hun besluitvorming over het initiatief.

Bij een eventuele ontwikkeling van de Buitenwaard vindt ook natuurontwikkeling plaats in de gemeente Wijk bij Duurstede. Een deel van de gronden heeft hier nog een agrarische bestemming. Om natuurontwikkeling hier mogelijk te maken is te zijner tijd een bestemmingsplanwijziging nodig.

Het zit in onze natuur

Staatsbosbeheer beheert het groene erfgoed van Nederland; 265.000 ha natuur die we beschermen, die je kunt beleven en die we samen met en voor anderen duurzaam benutten.

www.staatsbosbeheer.nl

Staatsbosbeheer | Postbus 2 | 3800 AA Amersfoort | T (030) 692 61 11